

var den bleven fuldstændigere forstaaet — har jeg den fuldeste Retsfærdiggjørelse for mit Forslag, og om jeg nogensinde havde tvivlet om et saadant Forslags Rigtighed, saa er al Tvivl forsvunden fra den Tid af, jeg hørte, at den Tanke laae bagved: „At den Vedkommende har mistet nogle Ruder og været nær ved at faae nogle Steen i Hovedet, har han efter min Mening vel fortjent.“ Jeg siger ikke efter min Mening, men de Vedkommendes, der sige, at det er deres Mening. Jeg skilber den ærebe Minister en Erklæring. Han fremsførte den franste Historie; han fremsførte, hvorledes Forholdet havde udviklet sig der, hvorledes Loven af 2den Oktober 1795 var bleven til, og han sagde ved den Leilighed, at mellem 1789 til 91 vare i Frankrig allerede de Principer, som ere nedlagte i Loven, bleve sædvansmæssige, idet de vel kun vare støttede af en stærk kommunal Organisation. Før 1790 og 1791 var der Intet i Frankrig, hvorom noget Saadant kan siges i Almindelighed; der var de Steder i Landet, hvor den kommunale Frihed under Regjeringens Indflydelse var udviklet i en langt høiere Grad end nu, og andre Steder, hvor der ikke var Spor deraf; men Loven passede man ind saavel der, hvor Traditionen var for den, som hvor den ikke var det. Den ærebe Ministers historiske Dølsninger hørte op at være rigtige, da han kom til 1795, idet han meente, at Loven dengang blev til under et Tryk. Nei, Trykket hørte netop i 1795 op; fra dette Aar indtil 1814 bestod en Regjering i Frankrig, som var mægtig nok til at raade Bød paa denne Tilstand uden at behøve en saadan Lov, men den hævede dog Loven, som allerede bestod, og udviklede den end yderligere ved en Lov af 1810. Med 1795 begyndte en anden Tilstand i Frankrig; dermed vil jeg ikke sige, at Urolighederne hørte op; men de havde ikke længere den Karakter, som de havde havt i de senest foregaaende Aar. Det er overhovedet vaanskelig at vide, hvorledes Frankrigs Tilstand var paa den Tid; men saameget tør jeg sige, at naar den høitærebe Minister taler om det Tryk, som dengang fremkaldte denne Lov, saa var det netop dengang, at Trykket hørte op eller havde ialtsald været langt stærkere tidligere. Det Vigtigste er imidlertid at komme til Er-

kjendelse af — efter som man forfaster, og ganske vist med en vis Ret, Exempler fra fremmede Lande, idet man siger, at hvad der passer der, passer ikke her — det Vigtigste er at komme til Erkjendelse af, hvad der da egentlig for dette Forholds Vedkommende stemmer med hele vor Lovgivnings Aand. Man skilber at undersøge, om der ikke i vor Lovgivning kan paavises Bestemmelser, der have bestaaet i en lang Række af Aar, og som ikke ere tilbagekaldte, hvori der findes den samme Tanke som i mit Forslag. Jeg har paakaldt en Forordning fra 1694, som angik nogle langt mindre bethdelige Forhold, og hvor dette Princip, som nu kaldes uretferdigt, er gjort gjældende med stor Styrke. Den ærebe Minister meente, at forsaavidt det kun angik Riv og Tvist og ikke Huus, Riv og Lemmer, saa var det mere naturligt at bruge slige Bestemmelser; mig forekommer det i saa Tilfælde mindre naturligt. Den ærebe Minister vilde heller ikke indrømme, at der i Loven af 6te Februar 1694 laae det samme Erstatningsprincip, som jeg nu har søgt at gjøre gjældende, kun udpreget paa en ganske anden Maade, og jeg skal derfor tillade mig med den ærebe Formands Tilladelse at oplæse nogle Punkter af denne Lov. Der staaer: „Alle, som nogen Overlast paa Landet, af hvem det og maatte være, vederfares, skal strax søge Borens næste Amtmand eller i hans Fraværelse Amtsbetjenterne om Assistentens og Besskjærmelse, som alvorlig befales Gjerningsmændene, af hvad Stand de kunde være, uden Dphold eller Undskyldning at lade efterfætte og sig bemægtige“ — og nu kommer det som er af Vigtighed — „og Kongen Sagens Omstændigheder bevislig tilkjendegive, saafremt de ei selv vil svare til al den Straf, som den Skyldige kan vorde dømt ubi. Og vil Kongen ellers forskaffe enhver tilbørlig Satisfaktion for saadan betæet Overlast, efter Bestaffenheden“. — Nu kunde man synes, at dette kun angik Riv og Lemmer; men Modsetningen kommer strax, som viser, at den Overlast, her menes, ogsaa kan være af en ganske anden Bestaffenhed. Her siges imidlertid, at Regjeringen har at sørge for, at Erstatning kan erholdes for den lidte Overlast, og det synes at ligge i Loven, at det er den Skadelidte, der skal have Erstatningen; der siges